

Inhači vsek dan resnično delijo v praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETNO—YEAR XVI.

Cena lista je \$5.00. Entered as second-class matter January 22, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1873.

Chicago, Ill., sobota, 16. junija (June 16), 1923.

Subscription \$5.00
Yearly

STEV.—NUMBER 141.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

V MINNESOTI ČAKA REPUBLIKANSKO STRANKO PORAZ.

Republikanski senatorski odbor je povedal predsedniku Hardingu, da bo izvoljen kmečko-delavski kandidat za senatorja.

KMEČKO-DELAVSKEMU KANDIDATU JOHNSONU SE OBEZA ZMAGA.

Washington, D. C. — Trije člani republikanskega senatorskega odbora so včeraj pripravili predsednika Hardinga na nov poraz za republikansko stranko v bližajočih se nadomestnih senatorskih volitvah v Minnesotih.

Vsa poročila, ki prihajajo od boru od strani strankinih vodiljev in opozovalcev, potrjujejo že poprej izraženo bojanje, da je država izgubljena za republikansko stranko.

Ta poročila napovedujejo in preročujejo izvolitev kmečko-delavskega kandidata, ki ne bo, kakor splošno menijo, nihče drugi kandidat Magnus Johnson.

Tisti trije člani, in sicer odbojni načelniki senator Moses iz New Hampshirea, senator Wadsworth iz New Yorka in pa senator Pepper iz Pennsylvanije, so tudi razpravljali o predsednikovem zapadnem potovanju in prihodnji senatorski kampanji v l. 1924.

Načelnik Moses kar odkrito priznava, da je pred njim silna in teška naloga, če hoče obdržati republikansko vedno v senatu na prihodnjih volitvah. Obupen bo treba biti v Minnesota. Izguba senatorskega sedeža, ki ga je imel poprej Knute Nelson, bi skrila republikansko vedno na čest glasov. To bi se bolj olčevalo polečaj senatorju La Follettu, ki bo s svojim progresivnim blokom odločil faktor v senatu.

Moč Magnus Johnsona je dobro organizirana. Lani v mesecu novembra je izgubil bitko za governorsko mesto le z majhno razliko od večine. J. A. O. Preus, ki je dobil governorsko bitko, bo najbrž zopet Johnsonov tekmeč na izredni senatorski volitvi.

Republikanski voditelji v tem mestu pravijo, da se bodo na republikanski strani potegovali za nominacijo Preussa, poslanec Sydney Anderson, sliki kongresnik Thomas B. Schall in sodnik Hallam, ki je izstopil iz kolegija najvišjega sodišča, da se more tako vdeležiti tekme.

Republikanci so zelo veseli, da se je izjavilo prizadevanje dočni koalicije med kmečko-delavsko in demokratsko stranko. Kajti če bi se bile zedinile za skupnega kandidata, potem bi bila njegova izvolitev čisto gotova stvar.

Polož garyjske zarote.

Trije delavci, obdolženi, da so vrgli vlek iz tira, oproščeni.

Gary, Ind. — (Fed. Press) — Komplot železniške družbe Michigan Central in garyjskih policijskih uradnikov, da bi naprili delavcem strašno nezgodo na železniški, ko je vlek skočil iz tira dne 20. avgusta 1922. ob času železniških mehanikov — pri tej nezgodi je bilo ubitih pet oseb — je končno padel v vodo pred nekaj dnevi, ko je porota oprostila zadnjega obtožence Charlesa Uselisa. Porotniki so se po 34-urnem posvetovanju zedinili, da je Uselis nedolžen. To je bila že druga obravnava proti Uselisu; pri prvem procesu se porota ni mogla zavrniti. Druga dva obtoženca, John Petrovski in Joe Popovič, sta bila oproščena še predno je prišlo do obravnave; obtoženca proti njima je bila zavrnena.

Izid procesa znači, da je Michigan Central sama zakrivila nezgrodo, ker je poslala na pot pokvarjeno lokomotivo.

Kako si Mussolini kopije grob.

Rim, 15. jun. — Mussolini je včeraj odalil 2444 železničarjev iz službe.

Pregled dnevnih dogakov.

Amerika.

Predsednik Harding je bil informiran, da republikanci ne smejo upati na zmago pri izrednih senatorskih volitvah v Minnesotih.

Suhaci v Ohaju obtoženi najgršča terorizma.

Licencna predloga za Chicago sprejeta v illinoiskem senatu.

Cez 300,000 naseljencev pride 1. julija.

Inozemstvo.

Jugoslavija se pripravlja na intervencijo v Bolgariji.

Italija protestira proti mobiliziranju jugoslovanske armade.

Civilna vojna na Bolgarskem se nadaljuje.

Francoska grozodejstva v Po-ruhru.

Baldwin izjavil, da Anglia ne bo podpirala Francije.

Belgijska vlada je padla.

Nova kriza v Lozani; Grki so zagrozili s separatnim mirom s Turki.

SUHAŠKE GROZOVITOSTI V OHJSKI DRŽAVI.

Washington, D. C. — Teroristični metod, ki se jih da primjeriti kvečjem z enimi lahkimi fašistov, se poslužujejo v prohibičnem uveljavljanju po ohajski državi, kar je razvidno iz poročila, ki ga podal ekskutivni župan državnih volitv proti prohibičnemu amendmentu kapitan W. H. Stayton.

Te grozovite gonje se ne poslužujejo samo prohibični agenti, nego jo podpirajo tudi sodisci, ki so domala vsa pd kontrolo proti-salunske lige.

Postavljajo pa že podlaga in podpira te grozovitosti s tem, da neprestano dela postave, ki nalažejo večje kazni za kršenje obstojecih prohibičnih postav, kar je prestopke.

Za primer takšnih grozovitosti navaja kapitan Stayton pismo, ki ga je prejal od strani odvetnika Dwighta Cusicka iz New Lexingtona. O Tiste vrstice se glase tako:

"Podvreč smo se morali preiskovati pod vodstvom uradnikov, o katerih je znano, da so kriminalci in breznačajni, in katerim je dala državna oblast pravico do preiskovanja.

"Preiskovali so stanovanja že popolnosti, ne da bi navedli razloge v zaprišenih izjavah. In hišne lastnike so pretejavali, če so se le kolikčaj upirali njih nadležnosti. V ljudi se streljali, če so se le kolikčaj ganili.

"Žganje je bilo podtaknjeno po hišah tistih, ki niso posebni prijatelji s prohibicionisti. Nato so jih prohibični agentje tirjali pred magistratno sodiščo, kjer so jim naložili denarno, globo do \$1,000."

Vse take stvari in še hujše reči so sad sedanjih nesrečnih razmer v tej deželi.

Belgijska vlada je padla.

Theunis je podal ostavko valedi-zaupnici.

Bruselj, 15. jun. — George Theunis je s svojimi ministri vred podal ostavko, ko je belgijski se-nat s 14 proti štirim zavrgel re-solucijo vlade, ki določa, da se predavanja na univerzi v Ghentu vrše v flamskem jeziku.

Pariz, 15. jun. — Novica o padu belgijske vlade je razburila francosko vlado, ki se boji, da bo prihodnja belgijska vlada moge-je nasprotovali njeni ruhrski politiki.

Vreme.

Chicago in okolica: V nedeljo nestalno. Lahki vzhodni vetrovji. Temperatura v zadnjih 24. urah: najvišja 65, najnižja 58. Sonce izide ob 5:15, zade je ob 8:27.

SENAT JE SPREJEL ČIKAŠKO LICENČNO PREDLOGO.

In že so storjeni koraki, ki streme za tem, da bi naj govorje sprejeto predlogo vetriral.

ZAKONSKA OSNOVA GRADITVE SE PRED POSLANKO ZBORNIKO.

Springfield, Ill. — Čikaški demokratični voditelji, ki so delali nočindan, se je posredilo načrtoviti takšno glasov v senatu, da so spravili čikaško licencimo predloga arečno pod streho. Ta zakonska osnova dovoljuje čikašku mestnemu svetu, da ame obdavčiti domala vse industrije razen prevoznih naprav in poslopij. Glasovanje v senatu je izpadlo takole: Osemindvajset senatorjev je glasovalo za predlogo, sedemnajst pa proti njej. Predloga je bila sprejeta v poslanski zbornici, in kakor je pričakovati, se bo poslanska zbornica strinjala sedaj, ko pride predloga sopot pred njo na glasovanje z amendmenti, ki jih ji je pridodal senat.

Ti amendmenti so omajili predlogine dolobe le na okraj Cook za razdobje treh let, in davek ne sme biti večji kakor \$1,000 na leto od posameznega podjetja. Ce poslanska zbornica sprejme to pristavke in popravke, pojde predloga nemudoma governzerju Smallu v podpis.

Governer je, kakor gre glas, že obljubil, da ne bo predloga vstavljal. Vendar pa se v tem govorisce ne strinjajo. Nekateri krogi si je navsmedil prizadevajo, da bi governerja pregorovili. Governer lahko tako postope, da postane predloga brez njegovega podpisa postava.

Da je predloga sploh bila predložena, je dal povod temu to, ker je več kakor 900 čikaških trgovskih podjetij ponovno odlokno plačati davke iz svojih dohodkov.

Njihov odpor proti plačevanju takih davkov se je naslanjal na načet illinoiske tovarniške zveze, ki je zatrnila, da so takšne prisotnosti nepostavne.

Med temi trgovci in industrijali so pralnice, lilarne, kemične tovarne, klinavice, žitnice, avtomobilski agenture, avtomobilske tovarne, cunjarji, lesne trgovine, tovarne godal, kolarne, strojne, oddelne trgovnice, biljardnice, specijerijske trgovine, mesarije, slastičarne in tobakarne.

Mod temi trgovci in industrijali so preiskovali trgovino in industrijo ter z vso silo pobijal predloga.

"Čemu nalagati trgovini de-narno globo, zakaj priditi in iz-ničevati industrijo, zadrževati blagostanje in skoro zasegati lastnino z obdavčenjem?" je vprašal.

"Ob tem dejstvu, da je dežela kar polna davčnih izjem, nadalje, da je celo krdevo vpokopjenih ljudi, ki ne plačajo niti penija iz svojih dohodkov, se zdi človeku, kakor da je popularna politika nalagati breme za bremem raznih davkov na aktívne trgovce.

"Ti direktni davki od strani države, ali od strani mest, so na-rastli na zapleten in smeden način. Nobene enotnosti ni glede pristojbin, naloženih brez vsake razlike, ali so primerne, ali ne. V naglieci so bile zmašene vse to-zadovne postave."

"PROSVETA" IN "TRIBUNA".

"Chicago Daily Tribune" je v svoji petkovi številki zopet prinesla v prevodu enega "Prosveta" in "Tribuna" uvednih člankov. Topot je preplonal članek z naslovom "Proteigereti zakon", v katere smo bičali hisavske moraliste v Utahu. "Tribune" je zadnje čase zelo bojeval proti prohibiciji, in vsaka stvar, ki izpodbjanje nezasišani netoleranci, ka-teta se je razprala v Ameriki po vojni, ji prav pride. "Prosveta" nimata nič proti temu.

Lenin je veliko bolji.

Moskva, 15. jun. — Vladimir Iljič Ulianov (Lenin) je že prevek okrevl.

TA SODNIK JE NAVADNA VRANA!

Schenectady, N. Y. (Feder. Press) — Vrhovni sodnik E. M. Angell je ovrgel mestno na-redbo, ki prepoveduje stavko-kazom operirati električne vo-zove, če nimajo vsaj dvateden-ke izkušnje. Tukaj je že ne-kaj tednov stavka cestno-tele-telefoničnih namestencev in občinstvo simpatizira z njimi. Družba je najela stavkokaze, ki so povrzočili že več red. Tedaj je mestna uprava sprejela na-redbo, ki določa, da nezmožni motoriki ne smejo več opravljati ljudi v nevarnost. Sodnik Angell je pa naredil krilčez naredbo in dovolil družbi, da lahke ugroži življenja ljudi na cestah kolikor hoče.

FRANCOSKI TERORI-ZEM V PORUHRU.

Anglia ne sprejme francoške ultimata, je namnalil Baldwin v zbornici.

Dortmund, okupirana Nemčija, 15. jun. — Rečim najhujšega terorista je zavladal v zasedenem Po-ruhru. Francozi streljajo Nemce kateri besni na ulicah, kjer se po-kažejo po prepovedani noči ur. Mnogi nedoljni ljudje so bili ubiti. Neki mož je bil ubit, ko je snodi zapustil hišo po devetih ur znamenom, da obliče svojo mater v neki nujni sadevi; reveč ni ve-del, kakšno postavo so naredili Francozi, odkar sta bila ubita njihova dva podčasniki pred enim tednom. Cim se je pokazalo, da je ustreljen kakor divja sver. Francozi ne priznajo nikomur, ne zdravnikom, ne duhovnikom, kadar so poklicani k bolnikom. V zadnjih 24. urah je bilo ubitih sedem Nemcev in ne-broji arretiranih.

London, 15. jun. — Ministrski predsednik Baldwin je snoči izjavil v nižji zbornici, da Anglia nikdar ne odobri francoške oku-pacije Poruhrja. Dodal je, da stališče angleške vlade napram Fran-ciji in Belgiji v zadevi reparacij ostane nespremenjeno. Vse stranke v zbornici so navdušeno pozdravile to izjavu.

Stambulski je ujet!

Sofija, 15. jun. — Prejšnji ministrski predsednik Stambulski je bil ujet včeraj v Molavi blizu So-fiji.

Stambulski je ujet!

Dunaj, 15. jun. — Čehoslovaška

vlade je včeraj poslala noto v Belgrad s pozivom, da mora mala

entanta za vsako ceno braniti mi-

rovne pogodbe in vsake mobiliza-

cije v Bolgariji, četudi za civilno

vojno, morski biti takoj vstavljen.

Jugoslavija — se glasi nota dalje

— ima popolno pravico napove-

dati vojno Bolgariji in okupirati

zadnjih del države. Prav tako je

pripravljena storiti vse potrebu-

ne korake.

Stambulski je ujet!

Dunaj, 15. jun. — Aleksander

Stambulski, ubežni bolgarski

kraini predsednik, so zdaj način-

<p

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopis je ne vršajo.

Naročnina: Zadnjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov na vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenia National Benefit Society.

Owned by the Slovenia National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Junija 20-23) poleg valge imena na naslovu pomeni da vam je s tem danoval potoka naročnina. Ponovite jo pravzanesno, da se vam ne ustavi list.

TAKO JE Z DOBRODELNIMI NAPRAVAMI, PRIHAJAJOČIMI OD KAPITALISTOV.

Velemesarska tvrdka Morris & Co. je verjela, da je dolžnost podjetnika, da skrbi za stare delavce, ki so garali ves čas njih življenja zanjo. V ta namen je ustavila penzijski sklad. Podjetje te velemesarske tvrdke je prevzela velemesarska tvrdka Armour & Co., ki je obvestila stare in zveste delavce Morrisove tvrdke, da ne bo s penzijo nič, na tale način:

"Vključena ni bila nobena določba za nadaljevanje penzije v kupni pogodbi, ko je tvrdka Armour & Co. prevzela imetek tvrdke Morris & Co."

Javnosti je bilo poročano, da je družina Morris zapustila za stare in obnemogla delavce pol milijona dolarjev. Ta vsota bo zadostovala za osemnajst mesecev.

Kadar pride ta vsota, kaj se po tem zgodi s temi starimi delavci? Prosit pojdejo lahko milodarovi, ali se pa bodo lahko obračali za pomoč na dobrodelna društva. To je zdaj usoda delavcev, ki so leta in leta garali za Morrisovo tvrdko in so bili trdno prepričani, da jim ne bo treba na staro leta prosjačiti, da ohranijo svoje golo življence.

Marsikaterega starega in obnemoglega delavca je pridržala vprav penzija, da ni šel drugam gledat za delo, kjer bi bil več zaščil in si nekaj odtrgal za svoja starata od svoje mezze. In zdaj ga čaka žalostna usoda na staro leta.

Pokojnina za delavce je potrebna. Toda pokojnina mora biti uvedena splošno za vse delavce in izplačuje naj jo država. Naloga države je, da skrbi za delavce, ko jim opečajo njih moči in ne morejo več delati in zasluziti, da se prežive.

SMEŠEN IZGOVOR.

Aleksander Howatu, nekdanjemu predsedniku štirinajstega okraja rudarske organizacije v Kansasu, so zbranili vstop v Kanado pod pretvezo, da se lahko zgodi, da bo morala javnost skrbeti za Howata.

Ta smešni izgovor je povzročil, da je Woodsworth, delavski poslanec iz Winnipega, interpeliral Charlesa Stewarta, ministra za naseljevanje. Prišlo je do ostre kontroverze med delavskim poslancem in ministrom, v kateri je rekel minister, da je javnost morala skrbeti za Howata v Kansasu, ko je bil v ječi. Seveda ni bil minister za naseljevanje tako priazen, da bi pred poslanci pojasnili, zakaj je moral Howat v ječo v Kansasu in na kakšen način je bil zopet izpuščen iz ječe. Ako bi minister pojasnil vso aferto v pravi luči, tedaj bi zastopniki kanadskega ljudstva povedali ministru za naseljevanje, kar mu je šlo.

Minister za naseljevanje si je najbrž mislil, da je najbolje, ako se taki detajli afere zamolče, ker dovolijo razna ugibanja in sodbe.

Howatova afeta v Kanadi pokazuje, kako zastopniki privatnih bizniških interesov podpirajo drug drugega na škodo ljudstva. Za Howata se ni batil, da postane breme za javnost. Dozdaj še ni nikjer beračil, da se je preživel. Njegova preteklost pokazuje, da se je dozdaj preživil s poštenim delom. Ako je bil v ječi, ni to njemu v sramoto. V ječo ni šel, ker je kradel, goljufal, ubijal ali izvrševal druge navadne zločine, ampak za to, ker je znal pozabljeni govor na Allen pridobiti legistaturo, da je sprejela industrijalno razsodilje, o katerem se danes lahko reče, da je bil sprejet z namenom, da se razbijajo delavske strokovne organizacije v Kansasu. Namen seveda ni posrečil, ampak Allen je šel, ki je imel nekoč aspiracije, da postane predsednik Združenih držav, ako zvesto služi privatnim bizniškim interesom. Allen in njegovo industrijsko sodišče bosta kmalu pozabljeni pri ameriškem ljudstvu, ampak Howata se bo spominjalo ameriško ljudstvo, dokler bo v ljudstvu živel spomin na ljudi, ki so se bojevali za ljudske težnje in želje. Na tem ne spremene ničesar tudi smešni izgovori, kakoršnega se je poslužil kanadski minister za naseljevanje, da zagovarja še bolj smešno prepoved.

SLIKE IZ NASELBIN.

S pota. — Z mormonske zemlje, kot sem zadnjih poročal iz Utaha, sem šel čez premogokope in okoli Helperja, Utah. Omeniti moram, da kot povsod v Utahu, Wyoming ter v Coloradu delajo po premogokopih le po dva do tri dni in tednu, kvečjem štiri dni z malimi izjemami povsod. V današnjih časih naj gre človek kamor koli, ne dobi dobrega, pač pa je slabša za živeti povsod. Težki so časi za selitev sem in tja in dobre razmere iskat je zastonj, ker jih ni.

V take misli zamišljen sem o počivalogreb moža, brata S. N. P. J., kot še neke druge zvezne. V nagnici je moral zapustiti drobno, ne nedosatio svojo družino, ki je z materjo vred zastonj ihče klicala ob grobu ateka. Pred smrtjo je delal v playnih s kadečimi strupenimi plini, ki jih je vdihal vase. Se influenca je malo pritisnila in po pardnevnom bivanju v bolnišnici so ga pripeljali družini mrtvega domov, dasi mu je zdravnik zatrjeval, ko je še sam šel z njim na voz v bolnišnico, da bo v par dneh bolji. In res, v grobu je bolje, zadobil je mir.

Grand Junction, Colo., je nekako ob meji gorate in solnčno svetla Colorado. Nedaleč od Grand Junctiona pridejo vaskovrstno sadje, hruške, breške, marelice, grozdje in kaj še vse. Le ostanek in limonov ni ter drugega južnega sadja. Kakih 40 milijonov planjava je v gorah kraj Crested Butte, Colo., kjer pa imajo večji sneg. Tako sem bil tam junija meseca in imeli so med hišami še cele kupe snega. Prijazna pa je tudi ta gorska pokrajina. Na kupe se taja sneg, poleg pa cvete spomladinskih zvonček v svoji nežni plavi in beli barvi ter miglja s svojim svilenatim cvetom, ko veje luhka sapa.

V mnogih krajih še više v gorah pogosto vidimo pozno v jeseni, ko še kasneje kot po navadi pada sneg na pomladnjene evelice. Sele pozno v jeseni cveto tam gorri pomladnjene evelke, a pomlad pride tudi gori v gorskih višavah, da se človek nehoti domisliti Tolstojevega reka: Spomlad mora priti! On je mislil spomlad v ljudstvu.

V okolici lepega medgoratskega mesta Grand Junction je več Slovenski, kmetov, bolje rečeno sadijerejev. Spomlad, nekako v aprili ali kasneje je tod vsa okolica kot ogromen eveličnjak. Vse je v cvetu in dehti od prijetne vonjave in številne čebelje nabirajo med, bogato obložene z rumenim eveličnim prahom letajo še dalje od evelice do evelice. Stevilne ptice gnezde tod, in žoge, da je pokrajina pravi raj. Kmet orje in sad, veselje ima z delom, le da bi mu tudi kaj neslo. A pride jesen, obere bogati sad in tedaj si prekupec delijo dobrke njegovega truda.

V mestu Grand Junction ima rojak iPre udoben in dobro znan hotel s imenom "La Harp", rojak Ovea pa ima krojačico. Ko sem se mudil v Grand Junctionu, je bil tam po svojih trgovskih posilh kmetovalec iz Neola, Utah, rojak Anton Selan. Povedal mi je, da je gori indijanska rezervacija, precej oddaljena od Helperja, Utah, visoko v gorskih planjavah, kjer ima že več let kmetijo. Tam da je tudi več drugih Slovencev farmerjev, največ iz Wyominga. Svet je ob meji te države.

Vsakovrstni prideki, je rekel, da rastejo tam. Pripeljal je s seboj krompir in pokazal mi je enega, da je tehtal sedem funtov. Omenil je tudi, da tam živi še mnogo Indijancev, največ v njihovem mestu White Rock, Utah, kjer imajo Indijanci veliko prodajalnico z njihovimi izdelki. Indijanci so posebni mojstri za ustrojanje kož, katere lahko pripravijo, da so mehke kot svila. Rojak je hvalli Indijance kot poslene ljudi, le kadar se jim godi kritika, se pa pravljeno razjede. Nedavno tega, da so se bili vpril, ali kaj pomaga, če pa pridejo z zrakoplov nadnjem in metalni sonanje svarilne kroglo. Godi se jim nekam tako kot našim v tužnem Primorju, kjer pašujejo vsljenci iz Rima.

Okoli Neola, Utah, je mnogo raznovrstne divjadične, kateri kraj je kakor ustvarjen za to. Goščave je dovolj z raznim drevjem, zlasti s topolovino. Tam se vijejo potoki in kristalno čisti studenici. Kje je torej bolji prostor za plahe srne, zajee in jste reke kot ravnih kokoski ter jerebeli kot ravni v taki gozdovi.

Rojak je tako pohvalil one kraje, le to je škoda, da tam skozi še moč ob casu bolezni, tako materi

ni speljana železnica ter so kraji oddaljeni od mest.

Ljubna naselbina Palisades, Colorado, je v bližini Grand Junctiona. Tam je mal premogokop in živi med prijaznimi vrtovi precej Slovencev. Njike dol proti Leadville, Colo., je svetovno znamena dolina Glenwood Springs, Colo., kjer izvirajo razne zdravilne, vrčne vode in so toplice, šteče v vrsto najboljših na svetu. V Glenwood se pridejo zdraviti (kjer jih tudi mnogo ozdravi) ljudje od blizu in od daleč. Posebno je podzemljski naravni predor najbolj prostor za zdravljenje trgenja po udih. V naravnih jamah so vroči vrele in zdravilne, na naravno vrča para prekuha in ozdravi v nekaj tednih tudi one, ki po bergljah pridejo v Glenwood Springs. V mestu je par Slovencev, v bližini pa nekaj kmetovalev, ki pridejo najokusnejši krompir, alfalfa ter kjer je kraj pripraven za pašo, so zinivorej.

V take misli zamišljen sem o počivalogreb moža, brata S. N. P. J., kot še neke druge zvezne. V nagnici je moral zapustiti drobno, ne nedosatio svojo družino, ki je z materjo vred zastonj ihče klicala ob grobu ateka. Pred smrtjo je delal v playnih s kadečimi strupenimi plini, ki jih je vdihal vase. Se influenca je malo pritisnila in po pardnevnom bivanju v bolnišnici so ga pripeljali družini mrtvega domov, dasi mu je zdravnik zatrjeval, ko je še sam šel z njim na voz v bolnišnico, da bo v par dneh bolji. In res, v grobu je bolje, zadobil je mir.

Grand Junction, Colo., je nekako ob meji gorate in solnčno svetla Colorado. Nedaleč od Grand Junctiona pridejo vaskovrstno sadje, hruške, breške, marelice, grozdje in kaj še vse. Le ostanek in limonov ni ter drugega južnega sadja. Kakih 40 milijonov planjava je v gorah kraj Crested Butte, Colo., kjer pa imajo večji sneg. Tako sem bil tam junija meseca in imeli so med hišami še cele kupe snega. Prijazna pa je tudi ta gorska pokrajina. Na kupe se taja sneg, poleg pa cvete spomladinskih zvonček v svoji nežni plavi in beli barvi ter miglja s svojim svilenatim cvetom, ko veje luhka sapa.

Leadville, Colo., je staro slovensko naselbina, ki pa je tista radi slabih delavskih razmer. Mnogo rojakov se je preselilo drugam.

V bližini Glenwood Springs je staro naselbina Aspen, Colo., v kateri so bogati srebrni rudniki. Do leta 1893 je bilo tam nad površino nad morško gladino. Tam je po štatistikah največje mesto v tej višini nad morjem, ki mu radi višine tudi pravijo "mesto v oblikah".

Grand Junction je nekako križišče. Tu se razcepita železna cesta ter dol do Salida vozi deloma ozkotirna železnica, medtem ko vodi proti oddaljenim goram druga pot čez Glenwood Springs, Leadville do Salida, kjer zopet pridejo poti skupaj in vodijo dalje proti Saldu so naselbine z več Slovencem, kmetov, bolje rečeno sadijerejev. Spomlad, nekako v aprilu ali kasneje je tod vsa okolica kot ogromen eveličnjak. Vse je v cvetu in dehti od prijetne vonjave in številne čebelje nabirajo med, bogato obložene z rumenim eveličnim prahom letajo še dalje od evelice do evelice. Stevilne ptice gnezde tod, in žoge, da je pokrajina pravi raj. Kmet orje in sad, veselje ima z delom, le da bi mu tudi kaj neslo. A pride jesen, obere bogati sad in tedaj si prekupec delijo dobrke njegovega truda.

Grand Junction je nekako križišče. Tu se razcepita železna cesta ter dol do Salida vozi deloma ozkotirna železnica, medtem ko vodi proti oddaljenim goram druga pot čez Glenwood Springs, Leadville do Salida, kjer zopet pridejo poti skupaj in vodijo dalje proti Saldu so naselbine z več Slovencem, kmetov, bolje rečeno sadijerejev. Spomlad, nekako v aprilu ali kasneje je tod vsa okolica kot ogromen eveličnjak. Vse je v cvetu in dehti od prijetne vonjave in številne čebelje nabirajo med, bogato obložene z rumenim eveličnim prahom letajo še dalje od evelice do evelice. Stevilne ptice gnezde tod, in žoge, da je pokrajina pravi raj. Kmet orje in sad, veselje ima z delom, le da bi mu tudi kaj neslo. A pride jesen, obere bogati sad in tedaj si prekupec delijo dobrke njegovega truda.

Grand Junction je nekako križišče. Tu se razcepita železna cesta ter dol do Salida vozi deloma ozkotirna železnica, medtem ko vodi proti oddaljenim goram druga pot čez Glenwood Springs, Leadville do Salida, kjer zopet pridejo poti skupaj in vodijo dalje proti Saldu so naselbine z več Slovencem, kmetov, bolje rečeno sadijerejev. Spomlad, nekako v aprilu ali kasneje je tod vsa okolica kot ogromen eveličnjak. Vse je v cvetu in dehti od prijetne vonjave in številne čebelje nabirajo med, bogato obložene z rumenim eveličnim prahom letajo še dalje od evelice do evelice. Stevilne ptice gnezde tod, in žoge, da je pokrajina pravi raj. Kmet orje in sad, veselje ima z delom, le da bi mu tudi kaj neslo. A pride jesen, obere bogati sad in tedaj si prekupec delijo dobrke njegovega truda.

Grand Junction je nekako križišče. Tu se razcepita železna cesta ter dol do Salida vozi deloma ozkotirna železnica, medtem ko vodi proti oddaljenim goram druga pot čez Glenwood Springs, Leadville do Salida, kjer zopet pridejo poti skupaj in vodijo dalje proti Saldu so naselbine z več Slovencem, kmetov, bolje rečeno sadijerejev. Spomlad, nekako v aprilu ali kasneje je tod vsa okolica kot ogromen eveličnjak. Vse je v cvetu in dehti od prijetne vonjave in številne čebelje nabirajo med, bogato obložene z rumenim eveličnim prahom letajo še dalje od evelice do evelice. Stevilne ptice gnezde tod, in žoge, da je pokrajina pravi raj. Kmet orje in sad, veselje ima z delom, le da bi mu tudi kaj neslo. A pride jesen, obere bogati sad in tedaj si prekupec delijo dobrke njegovega truda.

Grand Junction je nekako križišče. Tu se razcepita železna cesta ter dol do Salida vozi deloma ozkotirna železnica, medtem ko vodi proti oddaljenim goram druga pot čez Glenwood Springs, Leadville do Salida, kjer zopet pridejo poti skupaj in vodijo dalje proti Saldu so naselbine z več Slovencem, kmetov, bolje rečeno sadijerejev. Spomlad, nekako v aprilu ali kasneje je tod vsa okolica kot ogromen eveličnjak. Vse je v cvetu in dehti od prijetne vonjave in številne čebelje nabirajo med, bogato obložene z rumenim eveličnim prahom letajo še dalje od evelice do evelice. Stevilne ptice gnezde tod, in žoge, da je pokrajina pravi raj. Kmet orje in sad, veselje ima z delom, le da bi mu tudi kaj neslo. A pride jesen, obere bogati sad in tedaj si prekupec delijo dobrke njegovega truda.

Grand Junction je nekako križišče. Tu se razcepita železna cesta ter dol do Salida vozi deloma ozkotirna železnica, medtem ko vodi proti oddaljenim goram druga pot čez Glenwood Springs, Leadville do Salida, kjer zopet pridejo poti skupaj in vodijo dalje proti Saldu so naselbine z več Slovencem, kmetov, bolje rečeno sadijerejev. Spomlad, nekako v aprilu ali kasneje je tod vsa okolica kot ogromen eveličnjak. Vse je v cvetu in dehti od prijetne vonjave in številne čebelje nabirajo med, bogato obložene z rumenim eveličnim prahom letajo še dalje od evelice do evelice. Stevilne ptice gnezde tod, in žoge, da je pokrajina pravi raj. Kmet orje in sad, veselje ima z delom, le da bi mu tudi kaj neslo. A pride jesen, obere bogati sad in tedaj si prekupec delijo dobrke njegovega truda.

Grand Junction je nekako križišče. Tu se razcepita železna cesta ter dol do Salida vozi deloma ozkotirna železnica, medtem ko vodi proti oddaljenim goram druga pot čez Glenwood Springs, Leadville do Salida, kjer zopet pridejo poti skupaj in vodijo dalje proti Saldu so naselbine z več Slovencem, kmetov, bolje rečeno sadijerejev. Spomlad, nekako v aprilu ali kasneje je tod vsa okolica kot ogromen eveličnjak. Vse je v cvetu in dehti od pri

Laskerjeva vožnja bo baje veljala le \$13,000.

odstopivši načelnik plovbnega odbora trdi, da uključuje dovoljeni mesec za popravila tudi izdatke za poizkusno vožnjo.

PARNIK LEVIATHAN JE ZA SEŽENA NEMŠKA LADJA "VATERLAND".

Washington, D. C. — Ko je odstopivši načelnik zveznega plovbnega odbora naznani, da misli povabiti na poizkusno vožnjo posavljenej in prečlanega nemškega parnika 'Vaterland', ki so sedan sedaj ime 'Leviathan', od 500 do 600 gostov, se je dvignil v časopisu hudo vihar, in demokratični politiki so si urno hoteli skovati velik političen kapital iz te zadeve. Časopis je dejalo, da se treba najmanj \$1,000,000 za to vožnjo, ki jo naj plača zvezna vlagačja samo zato, da se bo odstopivši načelnik plovbnega odbora malo poveseljal sredi izbrane družbe. Demokratični kotarji so takoj opozorili narod na strašljako razsipnost ljudskega denarja, s katerim delajo republikanski ponvarji kakor svinja s mehom.

In treba je bilo opraviči, treba je bilo naznani, v katerem pravi Lasker, da so vsa tista tabavnica o milijondarskih zabavniških vožnjah neosnovana. Demokratije si ne delajo političnega kapitala iz te zadeve, ki je ni bilo prav nič treba mčati v politiko, rekel g. Lasker.

Po njegovem zatrdiriju je takoj vojna potrebna, da ladjo preizkusijo, preden bo izročena svojemu namenu. Stroški za popravilo poizkusno vožnjo so že dovoljeni, in sicer v skupnem znesku po \$120,000.

Vsa parobrodna podjetja imajo navedeno popolnoma preizkusiti vsako novo vozilo. Ob takih priljubljenih več stot gostov na krov dotedne ladje, preden jamejo preizkusni potnike za denar.

Ti povabljeni gostje so navadno vplivni in odvažni ljudje in nadomestno življenju, in njih mnenje prinese potem lep, dobikec dotični plovbeni družbi, je reklo Lasker v svojem zagovoru. Če bi ne bilo nobenih gostov na poizkusni vožnji, da se prepričajo o kuhanjih in jehih, bi vožnja veljala samo \$107,000, ali samo \$13,000 manj, kakor bo z gosti, je nadalje povedal Lasker časopisu in politikom, ki mu ne "privokočijo" te zavzavne vožnje na nekdaj nemški potniški ladji, ki je največji potniški parnik na svetu.

Zagovor je sicer dober, pa če ga prinese pes na svojem repu, kadar je ta ali oni politik v stiski. Lasker ve, kako je s to zadevo. In morda še kdo drugi. Ali nekaj je le moralno biti na tistem, ker časopis prineslo o "milijondarskih zabavniških vožnjah".

VZROK RAKA DOGNAN, PRAVI FIZIOLOG.

Philadelphia, Pa. — Fiziologski kemik v državnem zdravstvenem oddelku je izjavil, da je našel vzrok raka, ki je bil dosegel še neizena uganka zdravniški vedi. V svojem predavanju pred gojenkami zdravniške klinike je dejal, da je vzrok raka preoblikih pozitivnih elektrijonov ali električne energije v stanicah človeškega telesa.

Vprašanje se tiče takozvane "stanične" telesne mišičnosti, je dejal. "Če so te električne enotice pravilno in primereno razdeljene, potem tudi stanicu pravilno poslujejo.

"Stanice ali celice, ki obsegajo celo telo, so sestavljeni iz pozitivno in negativno nasičenih port, ki so v neprestanem gibanju in se menjavajo. Njih sprijemanje in razcepljanje proizvaja različne kemične in električne izpremenbe, ki so potrebne, da izvršimo organizem. In če bi bilo to molekularno gibanje stabilizirano skrati po celi stanci, bi nastopila smrt."

Sposomenik črtvam bojne furlje. Pariz, 15. jun. — Francozi so se po vojni izvedeli s strašni nesrečami, v kateri je med vojno leta 1917. našlo smrt 350 francoskih vojakov. Cenzura je skrbno prisnila vse o tej katastrofi. Vlak, ki je vozil vojake na fronto, je preden zaniknost poveljnikov pač del tira in se prevrnil v dolino St. Michel-en-Maurienne. Pričudno nedelje bodo tem črtvam spomenik.

Spomenik črtvam bojne furlje. Pariz, 15. jun. — Francozi so se po vojni izvedeli s strašni nesrečami, v kateri je med vojno leta 1917. našlo smrt 350 francoskih vojakov. Cenzura je skrbno prisnila vse o tej katastrofi. Vlak, ki je vozil vojake na fronto, je preden zaniknost poveljnikov pač del tira in se prevrnil v dolino St. Michel-en-Maurienne. Pričudno nedelje bodo tem črtvam spomenik.

Iz delavskega sveta.

(Federated Press.)

Pekovski delavi v boju z Ward Baking Co. zaznamujejo prve uspehe. Omenjena družba, ki je 1. maja izprla organizirane delavcev v vseh svojih pekarijah po Ameriki, je pričela izgubljati odjemalce. Organizacija pekovskih delavev poroča, da Wardova pekaria št. 1 v Pittsburghu, Pa., pede zdaj 20,000 hleboev kruha manj dnevno kot je prej. Star kruhski se je prej prodajal po \$20 tona, zdaj ponujajo po \$12 in ga rabijo tudi za kurivo. Organizirani radarji v Pennsylvaniji so povsed odpovedali Wardov kruh in pecivo. — Približno enak položaj je v Clevelandu, kjer obratuje blizu sto unijskih pekarij. V drugih mestih se tudi vodi uspešen boj.

Department za delo v Washingtonu posreduje v 59. stavkah. Osem štrajkov je bilo naznanih zadnji teden, 23 pa v prejšnjem tednu. Posredovalci so pred kratkim poravnali deset stavk, v katerih je bilo prizadetih 5000 delavcev. V vsakem slučaju so delavci dobili mezdni povišek ali druge bolje pogoje. Nosaci malte v Kansas Cityju so dobili 10 centov povnika na uro, nameščenel električne železnice v Atlantic Cityju, N. J., pa 5 centov; električarji v Peoriji, Ill., so se vrnili na delo z 15 centi poviška, krojači v Bostonu pa z 10 centi. Rudarji v Alendum in Mahoney Cityju, Pa., niso dobili mezdnega poviška, pač pa nekateri druge pogoje.

Ker niso organizirani. Tovarniški tesarji v Detroitu, Mich., prejemajo 60 do 80 centov na uro, dočim imajo lesni delavci te vrste v Chicagu \$1.10. Zakaj? Zato, ker so slabno organizirani.

Deset odstotkov delavcev v Australiji je še vedno brez dela. Najmanj brezposelnosti je v državi Queensland, kjer je delavska vladva.

Rudarji v Novi Zelandiji imajo #3.42 dnevne mezde in \$1.63 od tone, kjer je kontraktno delo.

Stavka čevljarskih delavcev v Brocktonu, Mass., se nadaljuje že tretji teden.

Minimalna mazda v New South Walesu (Avstralija), določena po zakonu, znaša za moške \$18.96 in za ženske \$9.60 na teden. Ta mazda velja za navadne delavce.

ITALIJA GROZI JUGOSLAVIJU:

(Nadaljevanje s prve strani.)

Sofija je mesto krvosev, ki pišejo kri kmetov. Niti enega kamena ne ostane od tega mesta, čim ga dobimo zopet v roke.

Belgradski listi zahtevajo vojno.

Belgrad je ljuto nasprotni novi bolgarski vladni in batni se je, da jugoslovanska armada invadirja Bolgarijo tudi če bo Stambulski docela porazen.

Jugoslovanska vlada je srednje poslala ostro noto v Sofijo. Vlada protestira proti krišenju mirovne pogodbe z mobilizacijo in koncentriranjem čet.

Poslanika Čehoslovaki je Romunija v Sofiji sta tudi protestirala. Malo ententa se pripravlja na takojšnjo akcijo, aka Cankov in premeha z mobilizacijo.

Belgradski listi zahtevajo takojšnjo napoved vojne.

Ako pride do vojne med Bolgarijo in njenimi sosedji, tedaj bo Bolgarija dolgo časa okupirana.

Mala ententa je poverila vodilno akcijo Jugoslaviji; stroške okupacije bo nosila mala ententa in Grčka.

Civilna vojna se nadaljuje.

Berlin, 15. jun. — Brzojavke z Baikani sporočajo o krvavi civilni vojni v večjem delu Bolgarske.

Toplinska bitka je v teku 35 milijonov kmetov in Sofije; druge bitke se vrše v Slavoniji, Radomiru, Romuniju in Crvenogradu.

Sofijska vlada prestano poroča, da je protivsta kmetov zdrobilena, da so ujeti vsi glavni voditelji, da je bil včeraj ujet Stambulski brat in tudi Stambulski, da je že ujet ali vsaj obkoljen. Vse te vesti niso potrjeni.

Atene, Grčka, 15. jun. — Kmetje, ki so vdani Stambulskemu, so se dvignili in organizirali v vojske skupine po vsej Bolgarski: 15,000 oboroženih kmetov drži Pleveno. Vataška vlada se mrzljivo trudi z nabiranjem vojakov z svojo armado. Zeleznicu od Sofije do Filippove in do Varme je v rokah kmetov, ki drže tudi telegrafne linije in imajo odprto brzojavno obdavčenje.

zvezo z zunanjim svetom. Militaristi v Sofiji imajo le brezki brezjav.

Vojaki v Jugoslaviji poklicani v službo.

Belgrad, 15. jun. — Vsi vojaki na dopustu so bili včeraj obvezeni, da se morajo takoj vrniti k svojim polkom.

VSTAJA JE FERDINANDOV MASLO.

(Nadaljevanje s prve strani.)

nili, » se po vseh mestih in v vseh vasib, povsod kjer je željava postaja ali kakšna druga strategična postojanka in čakalni signalna. Njih naloga je bila arretirati vladne uradnike čim dobre več in narediti zmčenjavo med kneži, ki bodo brez voditeljev.

Signal je prišel 6. junija. Zaravniki so dobili brzjavni poziv, da naj v noči med 8. in 9. junijem izvrši dano nalogo. To so storili, ali tako gladko ni šlo kot so razčuli. Militaristi so upali, da bodo hibni vojaki, rezervisti kar trumoni drli okrog njih, ko uvelijo, da so Stambulskijevi oblastniki v zaporu. To se ni zgodilo.

Prijeli in razorozili so sicer političke prefekte in žandarje v mnogih krajih, toda v večini mest se jim ni posrečilo. Celi vojaki polki stalne armade — pravnavi milice kolikor je dovoljeno po neuviliski pogodbi — so se uprli puščom in starosti in stari rezervisti ter posobljajo, da zakon velja za vedno. Če bi v to verovali, bi ne bilo toliko ločitev in prepiriv, ker bi přev vše dobro premislili. Tako se poročajo kot stari farmar, ki kupi kravu, pri čemer misli: Če se ne bo dobro moliza, jo bom pa prodaj.

Dandanjs so ljudje preveč lahkomislni, za naprek ne misljijo ter posobljajo, da zakon velja za vedno. Če bi v to verovali, bi ne bilo toliko ločitev in prepiriv, ker bi přev vše dobro premislili. Tako se poročajo kot stari farmar, ki kupi kravu, pri čemer misli: Če se ne bo dobro moliza, jo bom pa prodaj.

Parisi, Francija. — Preden so loti liga narodov dela za splošno uveljavljenje medsebojnega bratstva, mora rešiti problem, ki se tiče ljudovrstva ali kanibalizma.

Vprašanje glede zatiranja kanibalizma v Afriki je bilo poverjeno ligi narodov od strani francoske vlade, ki ji je ravno liga dala mandat nad kanibalskimi plemenami v afriškem Kamerunu.

To zadevo človeške pojedine bo polohil na lignino mizo v tajnem poročilu governra ekvatorialne Afrike M. Carde, ki je pravkar odpotoval v Ženevo. V poročilu je povedano, da je kanibalizem neznanško razširjen med afriškimi plemenami, in da ga je treba zatirati s kar najstrožjimi odredbami.

To poročilo ne bo morda objavljeno, dokler ne pride na vrsto v zvezi z lignino razpravo o kupljiju s srušnji na septemborskem zasedanju, ker zalaga, kakor je zateno, tista organizacija, ki trguje s sušnji, kanibala z žrtvami.

Po tistem poročilu je še vedno dokaj kanibalizma v južnovežni Afriki, kjer se domačini, ki še ne sanjajo o kaki ligi narodov, še vedno radi shajajo pri svojih prijateljih na pojedinah z človeškim mesom na "krožniku", ali bolje rečeno, na ražnju. Plemen, ki so najbolj vdani, so zgorela hiša, smo bili prav revelli. Ali naj bi se bili takrat z možem kregala in šla? Kajpač, tega ne pustih, da bi mu moje otroke pretepalaka kaka druga ženska. Treba je bilo potrebiti, kako tekočo delo, grem na "fi", ako može zmaguje, pomagan pri oranju, zavlačevanju, postavljanju snopov in vsakovrstnem drugem delu, kar pa pride. Česar eden sam ne more, mu pomaga drugi in delo je storjeno ob pravem času. Tako delamo in pri tem gledamo, da bo kaj za bodočnost. Tudi stanovništvo nam je že predla. Od začetka, ko so bili še širje otroci mali in nam je zgorela hiša, smo bili prav revelli. Ali naj bi se bili takrat z možem kregala in šla? Kajpač, tega ne pustih, da bi mu moje otroke pretepalaka kaka druga ženska. Treba je bilo potrebiti, kako tekočo delo, grem na "fi", ako može zmaguje, pomagan pri oranju, zavlačevanju, postavljanju snopov in vsakovrstnem drugem delu, kar pa pride. Česar eden sam ne more, mu pomaga drugi in delo je storjeno ob pravem času. Tako delamo in pri tem gledamo, da bo kaj za bodočnost. Tudi stanovništvo nam je že predla. Od začetka, ko so bili še širje otroci mali in nam je zgorela hiša, smo bili prav revelli. Ali naj bi se bili takrat z možem kregala in šla? Kajpač, tega ne pustih, da bi mu moje otroke pretepalaka kaka druga ženska. Treba je bilo potrebiti, kako tekočo delo, grem na "fi", ako može zmaguje, pomagan pri oranju, zavlačevanju, postavljanju snopov in vsakovrstnem drugem delu, kar pa pride. Česar eden sam ne more, mu pomaga drugi in delo je storjeno ob pravem času. Tako delamo in pri tem gledamo, da bo kaj za bodočnost. Tudi stanovništvo nam je že predla. Od začetka, ko so bili še širje otroci mali in nam je zgorela hiša, smo bili prav revelli. Ali naj bi se bili takrat z možem kregala in šla? Kajpač, tega ne pustih, da bi mu moje otroke pretepalaka kaka druga ženska. Treba je bilo potrebiti, kako tekočo delo, grem na "fi", ako može zmaguje, pomagan pri oranju, zavlačevanju, postavljanju snopov in vsakovrstnem drugem delu, kar pa pride. Česar eden sam ne more, mu pomaga drugi in delo je storjeno ob pravem času. Tako delamo in pri tem gledamo, da bo kaj za bodočnost. Tudi stanovništvo nam je že predla. Od začetka, ko so bili še širje otroci mali in nam je zgorela hiša, smo bili prav revelli. Ali naj bi se bili takrat z možem kregala in šla? Kajpač, tega ne pustih, da bi mu moje otroke pretepalaka kaka druga ženska. Treba je bilo potrebiti, kako tekočo delo, grem na "fi", ako može zmaguje, pomagan pri oranju, zavlačevanju, postavljanju snopov in vsakovrstnem drugem delu, kar pa pride. Česar eden sam ne more, mu pomaga drugi in delo je storjeno ob pravem času. Tako delamo in pri tem gledamo, da bo kaj za bodočnost. Tudi stanovništvo nam je že predla. Od začetka, ko so bili še širje otroci mali in nam je zgorela hiša, smo bili prav revelli. Ali naj bi se bili takrat z možem kregala in šla? Kajpač, tega ne pustih, da bi mu moje otroke pretepalaka kaka druga ženska. Treba je bilo potrebiti, kako tekočo delo, grem na "fi", ako može zmaguje, pomagan pri oranju, zavlačevanju, postavljanju snopov in vsakovrstnem drugem delu, kar pa pride. Česar eden sam ne more, mu pomaga drugi in delo je storjeno ob pravem času. Tako delamo in pri tem gledamo, da bo kaj za bodočnost. Tudi stanovništvo nam je že predla. Od začetka, ko so bili še širje otroci mali in nam je zgorela hiša, smo bili prav revelli. Ali naj bi se bili takrat z možem kregala in šla? Kajpač, tega ne pustih, da bi mu moje otroke pretepalaka kaka druga ženska. Treba je bilo potrebiti, kako tekočo delo, grem na "fi", ako može zmaguje, pomagan pri oranju, zavlačevanju, postavljanju snopov in vsakovrstnem drugem delu, kar pa pride. Česar eden sam ne more, mu pomaga drugi in delo je storjeno ob pravem času. Tako delamo in pri tem gledamo, da bo kaj za bodočnost. Tudi stanovništvo nam je že predla. Od začetka, ko so bili še širje otroci mali in nam je zgorela hiša, smo bili prav revelli. Ali naj bi se bili takrat z možem kregala in šla? Kajpač, tega ne pustih, da bi mu moje otroke pretepalaka kaka druga ženska. Treba je bilo potrebiti, kako tekočo delo, grem na "fi", ako može zmaguje, pomagan pri oranju, zavlačevanju, postavljanju snopov in vsakovrstnem drugem delu, kar pa pride. Česar eden sam ne more, mu pomaga drugi in delo je storjeno ob pravem času. Tako delamo in pri tem gledamo, da bo kaj za bodočnost. Tudi stanovništvo nam je že predla. Od začetka, ko so bili še širje otroci mali in nam je zgorela hiša, smo bili prav revelli. Ali naj bi se bili takrat z možem kregala in šla? Kajpač, tega ne pustih, da bi mu moje

A. P.:

Lastovka.

(Dalje.)

Motena v važnem razgovoru, je kakšna ozovljena ženica večkrat zamahnila za njimi, kot bi odganjal nadležne muhe. Na cerkvenih vratih stolnici berač z bergljani jo je že parkrat jadrno mahnil z mrzlega stopnjika za očel, kjer je stala velika stojnica, nagromadena z jorbasami, polnimi lepodičnih jabolk, finega sočivja in pestrobarnih slabščic. Nad tem razkošjem je kraljevala na nizkem stolcu sedeča Meta, zornolitna branjekva, ki je zrla izpod debelih volnene rute navidezno mirno predse, v resnici pa pozorno morenila s strepnim očesom poželjive poglede paglavcev, ki jim je na potu mimo tega bogastva hudo poželjeno vselej tako obtežilo noge, da so postali. Oči so jim s kirokim pogledom obležale na občudovanih predmetih. Zadirčljiva baba se jih je zdelu podobna pravljičnemu zmaju, ki čuva ne dostopne zaklade.

Stari stražar, ki se je bil na potu od občine do sodnije večkrat oziral v gostilne, je naenkrat srediti trga obstal. Nato je dolgo gledal proti vrhovom gora in zmajevi z glavo. Tam gori se je bil nameč pojavil gost pajčolančnih megla, ki so ga nevidni vetrovi venomer trgali in medikali.

* * *

Za temi mračnimi meglami se je pomikala zima više in više. Njeno spremstvo je prihajalo vedno večje in nujnejše. Od vseh strani so ji prihitevali nasproti snežni duhovi, priklanjali so ji udanostno in ji prinašali dragoceno občulico. Ponosno je stopala mlačna boginja; njena postava je bila vitska, njen obraz nebesko lep. Postala je in odslovila spremstvo, ki se je umaknilo brez besed. Pred njo so pogrnili zemljo z bajnimi preprogami, ki jih je bila ustvaril mojster mraz v svojem tajinstvenem ateljeju. Na znamenje so urenji priskočile služabnici, siekle jo v hipu in nebroj izvečnih banih ročic je pričelo z umivanjem in hlapanjem njenega telesa. Ona pa se je ogledavala v zrealih, ki so jih držale mladenke okrog nje. Zdaj se je udobno pretegnila, ka-

Njeno življenje.

Povest — Spisala Zofka Kveder-Demetrovč.

Knezova knjižnica—Indala "Matice slovenske".

(Dalje.)

Oče in mati sta se dogovarjala, da pojdejo val skupaj na ogled v Drago, da pogledajo Sterletovo oskrbiško stanovanje, hišo in sobe, v katerih bo živel Tilda prvi čas svojega mladega zakona. Ali vselej je prišla kaška zapreka vmes. V uradu je bilo mnogo dela, a nedelje so bile deževne. Nekoč je bil voz že naročen in vse pripravljeno, pa je mater naglo zgrabila njena starra nadloga, hudo trganje v nogi, da je moral par dni ostati v postelji in ji je Tilda grela vroče obkladke. Zdravnik je trdil, da je škodovalo pa pripravljanje za poroko, delo z balo. Saj je bila res od zore do mraka na nogah.

Tudi Roman jih je v času poroke posetil samo dvakrat za par ur. Tilde je malo motilo, da je vedno tako lakomljena, dobre volje, poln sal in da se ogiblje resnih pogovorov. Tudi na poročni dan se ji je zdel premalo zbran, preglasen. Njej se je zdel oni dan svet in poseben dan. Vrata se odpirajo v življenje . . . Že stoji na pragu . . . Kaj jo čaka tam? Kaj je skrito pred njo? . . . Njeno sreća je bilo polno ponizne vdanosti in neke globoke pobočnosti. S čim jo obdarji bodočnost, s čim jo izbiča? . . . Koliko sreće jo čaka, koliko silz?

Roman je šel k poroki kakor na veselico.

"Kako si lepa! nevesta moja, kako si lepa!" je govoril. "Kakor dva goloba bova živel, Ve-selo nam bo, kratkočasno . . ."

Prvič je motil Tilda njegov smeh. Zdel se ji je otroški in površen.

Ali popoldne je bil tako ljubemiv in nezen, da se mu je naklonilo njeno sreća, kakor cvet. Čutila je, da je dober in mehak človek.

Bil je obstren z njo, kakor brat jo je tolkal, ko se je z jokom poslovila od roditeljev, od bratov in doma. Kakor da je bolna, tako skrbno jo je posadil v kočijo, da sta se odpeljala na železnično, ki je tekla dve uri daleč od trga.

Pisal jih je bil, da je naročil za njo krasen dar, dolgo zlati verižico, fino izdelano, in zlato uro z emajliranim umetniškim pokroveom. Ali prišel je prazen. Rekel je, da je pozabil dar doma v Dragi, da ga je dobil. Tilda je bilo vseeno, ni bila izmed tistih, ki so lakomne na zlatnino. Od matere je dobila starinsake naušnice, broško in tanko verižico okrog vrata s prekrasnim priveskom, edine stvari, ki jih je bila rečila iz poloma njena starra mati za svojo hčer: dragocenosti, ki so jih nosile v materini družbi žene horda par sto let nazaj in ki so prehajale iz matere na hčer, neprecenljiv spomin, cenjene še bolj zaradi idealne vrednosti nego zaradi dragih kamnov in zlata.

Tilda ni bila še nikjer od doma, nobenkrat se je ni vozila po železnicu. S svojimi sedemnajstimi leti je bila kakor otrok tuja svetu. Ni bila

kor se pretegne zaspavo dekle, ki je moralo presogodaj vstati. Samozavest ji je prožila kipeče ude, brezskrbnost ji krasila obraz.

Prostolska mladenka, prekrasna čarobnica! Tvoja očarljivost bi zamogla v tem trenotku ubogega zemljana takoj omamiti, da bi kakor brezumen planil k tvojim ustnam, hčete naučiti se vseh naslad tvoje nadzemne lepote, pa bi našel pri tebi smrt. Tvoj vroč pogled bi mu vrgal v srečo ozebilne.

Streñnici so hitele na vse strani in med delom poljubljale kristalne ročice. Prinašale so venomer bele tančice, smaragdno zeleno obrobljene, hermelina in čarobnega evetja. Njeno perilo je bilo posuto z najfinjšimi rožicami, kar jih je kdaj ustvarila žundovita domačija nature iz čistih, nežnih lisov, morda vzdihov nedolžnih prsi. Vse pa je bilo fudovito prosojno, da so se videlo stopete mehke oblike njenega ne-skončnega lepega telesa.

Zdaj so ji prinesli razkošen naslanjanec. Ona je sedela nanj, in brz so se spustile gibene devojke na kolena, da ji obujejo nožice s čevljekiki, ki so čakali pripravljeni na blazinice v belih rokah duha. Iskrili so se draguljev in svetlikali grebotnega razkošja.

Zašumelo je. Položili so ji preko belih ramen odelo, obrobljeno z modrikastimi safirji.

Zimska krajčinica pa se je zamisila in zrla preko zrcal tja doliti v soleno dolino, kjer je stopila pomlad, še vsa goja in drgotajoča. V njenem sreću se je gromadil strašen ard.

"Vlačuga!" je skrnila pritajeno, oko ji je zažarelko ko demant in nežna mraznica se ji je vila krog ustec. Dvignila se je naglo ter pogledala ostro krog sebe.

"Stopite bliže!" je zaukazala strogo. In že so priskočili: suha burja na silno dolgih nogah, razniv vetrovi orjaških mišic, trdi miraz, sledili snežni duhovi z dolgimi srebenimi bradami in vse polno drugih. Zadaj so se prerivali mladi delini in vprašala:

"Ali ste videli ono tam dol?"

Sogledali so se duhovi v silni zadregi in molčali. "Nismo, prevršena gospodarica," so črez dolgo odgovorili polglasno.

Ogleđovala jih je z zlobnim usmehom.

"Niste, hinaveč? Zakaj niste teda ostali na svojih mestih, zakaj ste pribeli semkaj?"

Molčali so povečani oči. In revni so se jih zdeli v tem trenotku, silno revni v svoji bojaxljivosti.

"Poslušajte me torej!" je dejala črez nekaj časa. Naglo so dvignili glave, kakor jo dvigne okaran paglavec, ki mu je bilo ravnotravnok vse odpuščeno. Vse v naravi je ta trenotek območnili.

Strahotno tišino pa je prerezal njen oster glas:

"Stopila je na mojo zemljo bor na tujka, bosa in zaga. Ta smerana norica hoče v svoji blaznosti kaliti mir zemlje, katero izpremlja s svojo studno toplovo v blato in kliče iz nje v življenje pust plevel in evilečo črvad, ki je že ob rojstvu obsojen, misliš na pogin?"

"Življenje!" vpije golazen in že se zvija v bolesti in brišasti.

Obsena in sleparstvo! Grdo krvico dela tem jednimi stvarjem vsakdo, ki jih ustvarja, kajti nalaga jih na neznan pot strašnega, pod katerim se njih telesa smešno šibe; pot ki gazi po njej rod za rodom samo zato, da sme gaziti. Kako borno in brezplodno jih je prerivanje in pehanje skoz silne zapreke, to čivkanje in črvenjenje v plahi bolesti, ki ni nič drugoga, nego dolga skrb pred poginom! Večna pa je smrt, ki se ji konča batni ni treba.

Zklenila sem, da osvobodim trudno zemljo tega izmognovanja,

da napravim konec tej zmoti in strašnemu trpljenju, ki ga rod početje te predzne pritepenke. Da pa izvedem ta sklep naglo in temeljito, vas posvirljam, da zastavite vse svoje sile v izvrševanje nalog, ki jih dobri zdaj vsak pozamezen izmed vas."

Medtem je bilo začelo tako na gosto mestu, da se ni videlo koraka pred sabo.

Dvignila je zima svojo belo roko in pokazala s prstom na hlapca vetra. Stopil je bliže in se priklonil do tal.

"Ti mi še danes pripelj najsilnejše oblake, in napravi te skoz silno steno med zemljo in norešem soncem, ki ljubi ono blodnico tam dol, vabečo v greh! Nato pridi k meni, da ti zaukašem v pravem

trenotku zabučati z najmogočnejšim glasom!"

"Kakor vlevač, kraljica."

Poklonil se je udanostno in storil korak nazaj.

"Ti burja!"

Stopila je naprej, silna in visoka, ter prisluhnila pozorno.

"Ti mi napravi debelo skorio čez reke in blebetave potote ter strdiš na sveže natrošeni sneg! Vrši svoje delo vestno in pogumno, saj itak že mesec dni samo spis!"

Povesila je oči in se ponizno odmaknila.

"Vi snežni dnevi, sipaјte oster sneg kar najbolj nagosto! Nagnadite ga tako visoko, da se ne bo čul stok izpod njega! Znaš, da ga vam ne bo; za to bodo skrbeli vetrovi, ki bodo neprestano vozili polne oblake."

"In ti, mraz!"

Zašklepetalo je, ko se je priklopil.

Ona pa mu je dajala nauke, strašne, neizrekljive.

Zahrešalo je v bližini. Vrh mlade hoče se je prelomil pod težo svezega snega. Prestrašena vrana je vzletela glasno krakajoč.

Zima pa je delila ukaze in končala:

"Gorje vam, če odnehatate! Največje poniranje bi doživel, aratno propast, če ne preženemo one razuzanke. Kdor hčete rečete v begu, skruni čast moje vojske in se naj več ne vrne!"

Oglušil je glas in odmev teh besed v melkem snegu, iz megle je stopil mrak in razgrnil vojko komaj pregnane, zdaj zopeč tako mogočne morivke zime. Razkropili so se njeni služabniki, vsak na svoje delo.

(Dalje prihodnjic.)

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Delavski položaj pred vojno in danes.

Položaj, v katerem se je nahajalo delavstvo pred vojno, je bil vse prej kakor ugoden. Posamezni delavci-samec si je prislužil toliko, da mu ni bilo treba ravno stradati in da se je vsaj primerno oblikoval. Če je hotel skrbeti tudi za svoje stare dni, si je moral že odtrgovati od ust. Kakor hitro pa je imel eno ali dvoje otrok, mu ni bilo več mogoče hraništi za starata leta, ker je z dnevnim plačem, ki je znašla takrat povprečno 3.60 K., težko preživiljaj se in svojo družino.

Prišla je svetovna vojna in kapitalizem je potom vojaške uprave z železno roko posnel v delavščev življenje, ter popolnoma sprostil vodilno živilo živilo. Če je delavci aprila meseca 915 tisoč litrov, jaje pa 149 tisoč kilogramov, kar zneset približno okoli 3 milijone jajc. Mladih prazščkov, jančev in kožičkov so pojedili 12 tisoč komadov, težkih prakičev pa nekaj nad 8 tisoč. Meša je pojedel vsak Belgrajčan brez razlike starosti in spola aprila meseca 10 tisoč, špeha in masti pa so porebili 65 tisoč kil. — Po zadnjem številju je Belgrajčan okoli 110 tisoč prebivalcev. Če primerjamo s tem številom količino zaužitih stvari, vidimo, da se Belgrajčnom ne godi ravno preslabo.

Star zakonski par umrl od latote. V Črni gori so našli mrtvo v njihovi hiši zakonsko dvojico Bartovič. Po zimi zaradi snega nista mogla iz hiše in sta doma umrila od latote. Spomladis so našli znance obo mrtva v njuni hišici, popolnoma sestrada. Mož je še držal v ustih koček naša, ki ga je žvečil do zadnjega. — Vlada seveda nima časa brigati se za pravočasno prekrbo s hrano za vse ljudi, ki nimajo.

Profesorji v Beogradu prično stavkati, ker ni vlada ugodila njihih zahtev po povražjanju plač.

Znajo gospodarit. Kako ho, ko pridejo klerikalci na krmilo, kaže ljubljanski magistrat, kjer vladajo klerikalci skupno s komunisti. Celo vrsto novih uradnikov so nastavili v vsem seveda plači zvezni. Zato pa so tudi zvezali davke. Tako je vino dražje za

sen boj za boljše živiljenjske pogoje delavstva.

Od leta 1920. naprej, ko se je pričel bratomorni boj v političnih organizacijah ter je bil ta boj zanešen več ali manj tudi v strokovne organizacije, proletariat ni mogel dohajati niti rastoče druge, temveč je s svojimi mezdami od dne do dne bolj zaostajal za njim.

Danes, ko so cene najpotrebnih živiljenjskih potrebščin 90krat višje kot so bile meseca julija 1914., so delavščki plači zmanjšani 44krat toliko, kot pred vojno.

Ako si hočemo položaj izboljšati, zagotoviti si obstoje in priti do končnega osvobojenja, nam ne preostaja nič drugega, kakor, da se združimo v enotne in močne organizacije, ter kot en mož nastopimo za svoje pravice.

Kaj porabi Belgrad? Meseca aprila so plačali Belgrajčani 1 milijon 294 tisoč in 92 dinarjev troškarine. Troškarino pa je bilo treba plačati (samoznaš) 930 litrov piva (dnevno torek skoraj 23 tisoč litrov) in potem za 489 tisoč 249 litrov vina in za 114 tisoč 407 litrov žganja. Pobili so pa Belgrajčani v istem mesecu še 11 tisoč litrov sede in limonade. Misla so použili Belgrajčani aprila meseca 915 tisoč litrov, jaje pa 149 tisoč kilogramov, kar zneset približno okoli 3 milijone jajc. Mladih prazščkov, jančev in kožičkov so pojedili 12 tisoč komadov, težkih prakičev pa nekaj nad 8 tisoč. Meša je pojedel vsak Belgrajčan brez razlike starosti in spola aprila meseca 10 tisoč, špeha in masti pa so porebili 65 tisoč kil. — Po zadnjem številju je Belgrajčan okoli 110 tisoč prebivalcev. Če primerjamo s tem številom količino zaužitih stvari, vidimo, da se Belgrajčnom ne godi ravno preslabo.

Naši zastopniki so vši dreseni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je 56.00 in za pol leta pa \$